



Het gebruik van zavel.

Het werken met (Belgische) zavel in de onderwijsleersituatie heeft grote voordelen gebracht in vergelijking met de jarenlang gebruikte kalkspecie. Het stofarm verwerken van zavel en daardoor het schoonhouden van het metsellokaal zijn daarvan goede voorbeelden.

Juist nu er in steeds meer bouwtechnieklokalen meerdere vakken moeten worden gegeven, is het voorkomen van kalk-zandstof van groot belang. De uitstraling van de leerlingen, het lokaal en de gangen gaan er op vooruit.

Zavel (van het Latijnse *sabulum*; "grof zand" of "kiezelzand") is een (minerale) grondsoort.

Men spreekt van zavel als de grond een bepaald percentage lutum- deeltjes bevat.

Lutum zijn kleideeltjes die kleiner zijn dan 0,002 mm. De rest is rondkorrelig zand.

Bij een lutumpercentage tussen 8% en 12% spreekt men van zeer lichte zavel.

Bij lutumpercentage tussen 12% en 17,5% van matig lichte zavel en bij lutumpercentage tussen 17,5% en 25% van zware zavel. Bij lutumpercentages van meer dan 25% spreekt men van klei.

Bron: Wikipedia.

En juist doordat zavel een natuurproduct is, komt het voor dat verschillende leveringen een andere mengmethode vragen om een goede verwerkbaarheid te krijgen. Zavel moet enigszins vettig aanvoelen. Uit opgedane ervaringen van collega's trekken we de volgende tips:

Wanneer de geleverde zavel schraal aanvoelt, is het aan te bevelen luchtbelvormer toe te voegen om toch een smeug mengsel te krijgen. Een afwasmiddel kan overigens uitstekend de luchtbelvormer vervangen en heeft dikwijls een prettiger geur.

Wanneer de zavel te vet aanvoelt en aan de troffel blijft hangen, dan is het aan te raden het mengsel opnieuw te mengen met bijmenging van een hoeveelheid (eventueel scherp) metselzand.

Een dwangmenger geeft bij het mengen van zavel het beste resultaat. Deze dwangmenger maakt niet veel lawaai en is gemakkelijk te verplaatsen. Schep de zavel in de mengbak, en doe er een beetje water bij, eventueel met een weinig luchtbelvormer. Aan de egale kleur van de mortel is te zien of het goed gemengd is. Laat "nieuwe" zavel langer doormengen, dat bevordert de verwerkbaarheid. Een voorbeeld van een dwangmenger :



Als de zavelmortel na verloop van tijd niet meer voldoende vocht vasthoudt, voeg dan een weinig afwasmiddel of luchtbelvormer toe. Als de mortel stroef wordt en er veel water toegevoegd moet worden, vraagt de zavel eigenlijk om luchtbelvormer. Door luchtbelvormer toe te voegen, is er in het mengsel minder water nodig en worden de stenen ook niet zo nat en blijft de zavel soepel.

Ook kan er een ontmenging in de zavel ontstaan door het vele gebruik.

Dit ontmengen ontstaat doordat de kleideeltjes, die van nature in de zavel aanwezig zijn, voor een deel aan de stenen en aan andere materialen blijven plakken. Door deze ontmenging wordt de specie stroever en blijft niet soepel in de kuip. Als leerlingen de kuip dan op moeten steken, vergt dat te veel polskracht.

Zavel kan o.a. worden besteld bij: [Van Nieuwpoort Grind en Zand BV. in Gouda](http://www.van-nieuwpoort.nl)
www.van-nieuwpoort.nl

Secretaris: H. van Hasselt
Oudeschoolsterweg 21
9991 CP MIDDELSTUM

www.studiegroepmetselen.nl
studiegroepmetselen@hotmail.com

Penningmeester : W.H.J. Knoop
Vosland 6
7478 BJ DIEPENHEIM
Rabobank 1571.52.898

k.v.k. Utrecht 30189988